

Egységesített, kompetenciaközpontú írásbeli
érettségi vizsga/érettségi és diplomavizsga

2024. május 15.

Magyar

Magyarázatok és megoldási javaslatok

1. téma/1. feladat

Téma:	Irodalom – művészet – kultúra
Feladat címe:	Szabó Lőrinc: <i>Ima a gyermekekért</i>
Szövegtípus:	értelmezés
Szavak száma:	405–495
Szituáció:	–
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	érvelés, leírás, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A vers szép hittétel a gyermek, a jövőbe vetett reménység mellett. Kifejezi a költő gyermekei iránti szeretetét, ill. aggodalmát amiatt, vajon ki fog gondoskodni róluk a költő halála után.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Vizsgálja meg...!	■ a vers tizenhárom kétsoros strófából áll ■ páros rímek ■ vers három jól elkülöníthető részre bontható: – felvezetés: vissza-, ill. előretételezés (az első három versszak) – középső rész: az élő és holt természethez fordul – befejező rész: az emberekhez nincs több bizalma, csalódott bennük, de a természet négy elemét rokonainak nevezi, őket kéri, szeressék gyermekeit ■ a versszakok első sorai a megszólítások, a második sorok a kérést, fohászt tartalmazzák (felszólítások) ■ felsorolások, ellentétek, fokozás ■ megszemélyesítések ■ visszatérő gondolatok, kérésének nyomatékosítása; aggodalma mértékének kifejezése <i>Egyéni elemzési szempontok is lehetségesek.</i>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Magyarázza meg...!	■ nem Istenhez fohászkodik, a teremtet világot szólítja meg: a fákat, a csillagokat, az állatokat és a köveket kéri a költő, hogy halála után is szeressék majd a gyermekeit ■ kéri a csillagos éjszakát, a napot, tanítsák a gyermekeit ■ mivel az emberekben nem bíz a költő, a természettől várja, hogy óvja gyermekeit <i>Egyéni megoldások is lehetségesek.</i>

Megoldási lehetőségek a 4. feladathoz: Fejtse ki...!	<i>Egyéni megoldások.</i>
--	---------------------------

1. téma/2. feladat

Téma:	Irodalom – művészet – kultúra
Feladat címe:	Kell-e még ápolni a nyelvünket?
Szövegtípus:	olvasói levél
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	<u>helyzet</u>: saját tapasztalatokra építve szól hozzá a cikk bizonyos pontjaihoz <u>szerep</u>: diák, olvasó <u>címzettek</u>: nyelvek iránt érdeklődőknek szánja
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A nemzedékek legfontosabb feladata a kultúra átadása. A felgyorsult nemzedékek ebben rosszul teljesítenek. Roska Tamás informatikus professzor véleménye az informatika nemzedékéről (2004): „[...] az internet adta előnyöket leginkább a személyes erőfeszítésben összeszedett, akaraterővel és önfegyelemmel rendelkező, műveltebb diákok tudják igazán kihasználni. A »folyton böngészők« semmire nem mennek.” A 20. század sebességkultusza a nyelvre is kihatással van, megjelenik a gyorsulás szókészlete. Az internetes sajtóban eluralkodik a kép, a szöveg minimumra csökken. A ppt-kultúra, amely már elérte a középiskolákat is, sok esetben felszínes, nem értelmező. A netgeneráció jellemző nyelvi tünete a felgyorsuló és jelszerűvé váló kommunikáció, az elhanyagolt és háttérbe szorított kézírás, helyesírás. Feltűnőek az olvasás- és írásproblémák: a lassú, szövegértelmező olvasásmód, ill. a szép, kalligrafikus írás visszaszorulása. Visszaszorulóban a végiggondolt érvelés, a gyors érzelmi érvelés uralkodik. Az applikációk világába való burkolózás számos negatív következménnyel járhat, amelyek közül kiemelkedik a kommunikációs készség számottevő csökkenése.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Hozza összefüggésbe...!	A szöveg főbb gondolatai: <i>lásd fent.</i> <i>A tanuló ezek közül azokat emeli ki, amelyekre ki akar térni az olvasói levélben.</i>

Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Értelmezze...!	<i>Egyéni megoldások.</i>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Foglaljon állást...!	<i>Egyéni megoldások.</i> <i>Lehetséges hozzászólás: egyetértés, a diákok során szerzett saját tapasztalatok pozitív vagy negatív példaként való említése.</i> <i>Ellenérvek is elfogadhatóak.</i>

2. téma/1. feladat

Téma:	Sport
Feladat címe:	Maradjunk mozgásban!
Szövegtípus:	kommentár
Szavak száma:	405–495
Szituáció:	<u>helyzet</u> : a cikkekre reagál egy kommentárban a diákújság számára <u>szerep</u> : diák <u>címzettek</u> : diáktársak
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	■ a fiatalok fitességi szintje egyenes arányban van az IQ-jukkal ■ a testedzés különböző játékokkal az erőnlétet is javítja ■ a házimunka a testi edzettség javára fordítható ■ a túrázás jótékony hatása
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze...!	Lásd fent.
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Értelmezze...!	■ felmérések bizonyítják, a testi edzettség kihat a tanulmányi eredményre ■ a versenysport lehetőséget kínál az önismeret fejlesztésére ■ továbbá hozzásegíthet egy ösztöndíj elnyeréséhez ■ a kreatív edzés megteremti az egészséges életmód alapját
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Fejtse ki...!	Egyéni megoldások, lehetséges hozzászólás: egyetértés, ellenvélemény – a személyes tapasztalatok befolyásolhatják az állásfoglalást.

2. téma/2. feladat

Téma:	Sport
Feladat címe:	A sport hatása a közérzetünkre
Szövegtípus:	összefoglalás
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	<u>helyzet</u> : egy iskolai pódiumbeszélgetésre készül <u>szerep</u> : diák <u>címzettek</u> : diáktársak
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	leírás, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	■ a sportolóknál a téli depresszió a tudatos hozzáállással elkerülhető ■ a sportágválasztásnál figyelembe kell venni, hogy az adott sportág üzése örömet jelentsen
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Nevezze meg...!	<i>Lásd fent.</i> ■ a sportba vetett hit, az alázattal végzett munka segít a cél elérésében
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Mutasson rá...!	■ a rendszeres testmozgás alapvető fontosságú ■ a sportolás lélektani pluszt ad a monotóniatűrészhez, ill. a türelem fejlesztéséhez ■ a szabadban, hidegben történő edzések nemcsak a jellemet, hanem az immunrendszert is erősítik ■ az alapozó időszak utáni energiefelszabadulás pozitívan hat a teljesítményre ■ a sportból vett példaképek motiválóan hatnak ■ a csoportban, ill. csapatban végzett edzések jó szórakozást jelentenek

3. téma/1. feladat

Téma:	Kisebbségek és globalizáció
Feladat címe:	A burgenlandi magyarokról
Szövegtípus:	elemzés
Szavak száma:	360–440
Szituáció:	–
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A szöveg röviden áttekinti a Burgenland területén élő magyarok ezeréves történelmét. Részletesebben kitér az 1921 utáni időszakra, hiszen azóta került az itt élő magyarság kisebbségi helyzetbe. Utal a népcsoport jogait szabályozó 1955-ös Államszerződésre és az 1976-os népcsoporttörvényre. Szó van a népcsoportnyelvek oktatását biztosító gimnáziumról, valamint a burgenlandi magyarok rádió- és televízióműsorairól.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze...!	betelepedés, vallási helyzet alakulása, társadalom változása, a kisebbségi helyzet kialakulása, a 20. századi történelem hatása a kisebbség életére, a burgenlandi magyarság a kommunista Magyarország szomszédságában, a népcsoport jogi helyzete a 2. világháború után, a Felsőöri Kétnyelvű Szövetségi Gimnázium megalapítása, a népcsoport rádió- és tévéműsorai
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Vizsgálja meg...!	■ cím: utal arra, hogy a teljesség igénye nélkül lesz szó a témáról ■ tíz bekezdés ■ sok számadat, évszámok, százalékok, földrajzi nevek ■ történelmi adatok tárgyilagos bemutatása ■ ugyanakkor negatív érzelmekre utaló szavak: pl. „magukra utaltság”, „elszigetelődés”, „harc” ■ történelmi szakkifejezések: „fegyverviselés joga”, „gyepű”, „reformáció”, „ellenreformáció”, „nagynémet”, „Államszerződés” ■ idegen szavak (nem túl sok, nem akadályozza az átlagolvasó számára a megértést): „identitás”, „speculatores”, „archaikus” ■ rövid bevezető
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Mutasson rá...!	<i>Egyéni megoldási lehetőségek.</i> <i>Lehetséges megoldások:</i> ■ nem részletes, hiszen ezer évet tekint át másfél oldalon ■ történelmi háttérismeret nélkül nehezen követhető ■ nem értékeli, többnyire tárgyilagosan közöl történelmi tényeket, adatokat ■ különösen a jelenre vonatkozó információkat közli semlegesen

3. téma/2. feladat

Téma:	Kisebbségek és globalizáció
Feladat címe:	Kisebbségek a globalizálódó világban
Szövegtípus:	beszéd
Szavak száma:	360–440
Szituáció:	<u>helyzet</u> : iskolai szónokversenyre készül <u>szerep</u> : szónok <u>címzettek</u> : iskolatársak
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	érvelés, leírás, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	Az Európai Unió egyik fontos célja a nyelvi sokszínűség megőrzése. Ennek érdekében jogi normákat hoznak létre, hogy a demokrácia és a kulturális sokszínűség fennmaradjon. A nyelv eszköz az identitás és a kultúra kifejezésére. Az egyén és a közösség identitásához szükség van a hagyományokra, amelyek lelki biztonságot adnak korunk uniformizálódó kihívásaival szemben. „Nem az ősöket kell követni, hanem azt, amit az ősök követtek!” A hagyományok ápolása és a rendezvények összetartják a közösséget. Tudnunk kell, honnan származunk, ismerünk kell az elődeink szokásait, hogy legyenek gyökereink.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Hozza összefüggésbe...!	A hagyományápolás szerepe a kisebbségben élő közösségek esetében különösen fontos, mert a kultúra és nyelv fennmaradását segíti elő. <i>Egyéni megoldások.</i>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Foglaljon állást...!	<i>Egyéni megoldások pro vagy kontra.</i>